

มุมมองเศรษฐกิจ

โดย สถาบันเอกอัครราชทูต ณ กรุงออตตาวา

โปแตชกับความมั่นคงทางอาหารโลก: บทเรียนจากโมเดล Inclusive Mining ของแคนาดา

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ได้กลายเป็นหนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญของโลก ไม่ต่างจากความมั่นคงด้านพลังงานหรือความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความผันผวนของสถานการณ์ระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความเปราะบางของห่วงโซ่อุปทานโลก ทำให้หลายประเทศตระหนักมากขึ้นว่า ความสามารถในการเข้าถึงปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีความสำคัญไม่แพ้การเข้าถึงอาหาร

หนึ่งในปัจจัยดังกล่าวคือ “โปแตช” (Potash) ซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตปุ๋ยโพแทสเซียม และเป็นหนึ่งในสามธาตุอาหารสำคัญของพืชควบคู่กับไนโตรเจนและฟอสฟอรัส การขาดแคลนโปแตชอาจส่งผลโดยตรงต่อผลผลิตทางการเกษตร ต้นทุนการผลิตอาหาร และราคาสินค้าเกษตรทั่วโลก

มุมมองเศรษฐกิจ

โดย สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงออตตาวา

ในบริบทนี้ แคนาดา มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้ผลิตและผู้ส่งออกโปแตสเซียมที่ใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีรัฐซัสแคตเชวัน (Saskatchewan) เป็นศูนย์กลางการผลิตสำคัญ และมีปริมาณสำรองโปแตสเซียมคิดเป็นประมาณครึ่งหนึ่งของปริมาณสำรองที่ทราบทั่วโลก ส่งผลให้แคนาดา มีบทบาทสำคัญต่อห่วงโซ่อุปทานปุ๋ยและความมั่นคงทางอาหารของโลก

สำหรับประเทศไทย แม้จะเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารรายสำคัญของโลก แต่ยังคงต้องพึ่งพาการนำเข้าโปแตสเซียมจากต่างประเทศเป็นหลัก ข้อมูลจาก World Integrated Trade Solution (WITS) ของธนาคารโลก ระบุว่า ในปี 2565 ไทยนำเข้าโปแตสเซียมจากแคนาดาประมาณ 366,194 ตัน มูลค่า 286.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นประมาณร้อยละ 50 ของการนำเข้าโปแตสเซียมทั้งหมดของไทยในปีดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า แคนาดาเป็นหนึ่งในหุ้นส่วนสำคัญของไทยด้านห่วงโซ่อุปทานปุ๋ยและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

ตัวเลขดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและแคนาดาไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการค้าและการลงทุนในความหมายดั้งเดิม แต่ยังครอบคลุมถึงมิติของความมั่นคงทางอาหารด้วย เนื่องจากโปแตสเซียมจากแคนาดา มีบทบาทสนับสนุนภาคการเกษตรไทย ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการผลิตอาหารและการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศ

มุมมองเศรษฐกิจ

โดย สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงออตตาวา

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ทำให้อุตสาหกรรมเหมืองแร่ของแคนาดาได้รับความสนใจจากนานาชาติไม่ได้มีเพียงศักยภาพด้านทรัพยากร แต่รวมถึงรูปแบบการบริหารจัดการที่มุ่งสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของชุมชน หรือที่เรียกว่า “Inclusive Mining”

แนวคิดดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานว่า การได้รับใบอนุญาตจากภาครัฐเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ หากแต่ต้องได้รับการยอมรับจากชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ หรือที่เรียกว่า Social Licence to Operate ควบคู่กันไปด้วย โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีชนพื้นเมือง (Indigenous Peoples) อาศัยอยู่

ภายใต้แนวทางนี้ บริษัทเหมืองแร่จะต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของชุมชนตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของโครงการ มีการจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ (Impact Benefit Agreements: IBAs) ส่งเสริมการจ้างงานและพัฒนาทักษะแรงงานในพื้นที่ รวมถึงสนับสนุนให้ธุรกิจท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเหมืองแร่

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา แคนาดาได้พัฒนาแนวคิดดังกล่าวไปอีกขั้น โดยส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นและชนพื้นเมืองสามารถเข้าถึงหุ้นหรือร่วมลงทุนในโครงการเหมืองแร่และโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ชุมชนไม่ได้เป็นเพียงผู้รับค่าชดเชยหรือผลประโยชน์ระยะสั้น แต่กลายเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในความสำเร็จของโครงการในระยะยาว

แนวทางดังกล่าวสะท้อนการเปลี่ยนแปลงจากการ “แบ่งปันผลประโยชน์” ไปสู่การ “แบ่งปันความเป็นเจ้าของและความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน” (Shared Prosperity) ซึ่งช่วยลดความขัดแย้ง สร้างความเชื่อมั่นระหว่างทุกภาคส่วน และสนับสนุนให้โครงการสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

มุมมองเศรษฐกิจ

โดย สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงออตตาวา

บทเรียนสำคัญจากแคนาดาอาจไม่ได้อยู่ที่การเป็นผู้ผลิตโปแตสเซียมใหญ่ของโลกเพียงอย่างเดียว หากแต่อยู่ที่ความพยายามในการทำให้ชุมชนเป็น “ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย” มากกว่า “ผู้ได้รับผลกระทบ” จากการพัฒนา ผ่านการจ้างงาน การพัฒนาทักษะ การจัดซื้อจัดจ้างในพื้นที่ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ระยะยาวของโครงการ

สำหรับประเทศไทย ซึ่งมีการหารือเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งแร่โปแตชและทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ มาอย่างต่อเนื่องและมีศักยภาพที่จะเป็นศูนย์กลางการผลิตแร่โพแทชของอาเซียน ประสบการณ์ของแคนาดาชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จของการพัฒนาเหมืองแร่อาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับมูลค่าของทรัพยากรเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่น การมีส่วนร่วมของชุมชน และการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมควบคู่กันไปด้วย ซึ่งไทยสามารถเรียนรู้จากแนวทางของแคนาดาได้เพื่อเปลี่ยนทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่จำนวนมากให้กลายเป็นทั้ง “ความมั่งคั่ง” และ “ความมั่นคงทางอาหาร” สำหรับทั้งชุมชนและธุรกิจของไทย

มิถุนายน 2569

มุมมองเศรษฐกิจ

โดย สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงออตตาวา

ข้อมูลอ้างอิง:

<https://natural-resources.canada.ca/minerals-mining/mining-data-statistics-analysis/minerals-metals-facts/potash-facts>

<https://www.saskatchewan.ca/business/agriculture-natural-resources-and-industry/mineral-exploration-and-mining/critical-minerals>

<https://wits.worldbank.org/trade/comtrade/en/country/THA/year/2022/tradeflow/Imports/partner/ALL/product/310420>

<https://mining.ca/our-focus/indigenous-affairs/mining-indigenous-relationship-agreements>

<https://natural-resources.canada.ca/natural-resources-indigenous-peoples/indigenous-participation-mining-information-products>

<https://www.sac-isc.gc.ca/eng/1645561183367/1645561204248>

<https://www.canada.ca/en/campaign/critical-minerals-in-canada/canadas-critical-minerals-strategy.html>

(ภาพประกอบโดย Pexels)

---

65 Years of **Thailand - Canada** Diplomatic Relations
65 ans de relations diplomatiques entre **la Thaïlande et le Canada**
65 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูต **ไทยและแคนาดา**